

które falując napędzają zwierzę w wodzie. Wszystkie głowonogi, podobnie jak łodzik, mogą w miarę potrzeby używać wspomnianego już napędu odrzutowego.

Oczy głowonogów mają bardzo skomplikowaną budowę. Pod pewnymi względami są nawet lepsze od naszych: kałamarnica potrafi rozróżniać światło spolaryzowane, a jej siatkówka ma drobniejszą strukturę, co niemal z pewnością przekłada się na możliwość rozróżniania drobniejszych szczegółów niż my. Aby poradzić sobie z sygnałami pochodzącymi z tych narządów zmysłów, ma ona rozbudowany mózg, umożliwiając szybkie reakcje.

Niektóre osiągają ogromne rozmiary. Kałamarnica kolosalna żyje w morzach wokół Antarktydy. Dorastać może do wagi niemal stu kilogramów, mierząc sześć metrów długości od czubka ciała po końce wyciągniętych macek. Jej rywalką o miano największego gatunku ze wszystkich głowonogów jest kałamarnica olbrzymia. Jak dotąd, największe odkryte osobniki były jednak nieco mniejsze i o wiele lżejsze. Chociaż istnieją doniesienia o znacznie większych okazach tych gatunków, wydają się one być dosyć niedokładne. Niemniej, bardzo możliwe, że nie odkryliśmy jeszcze największych osobników, rekord może więc zostać pobity. Oczy tych ogromnych głowonogów są większe niż można by się było spodziewać. Rekordowe osiągały 27 centymetrów średnicy, będąc największymi znanymi oczami wśród zwierząt – dla porównania, oczy płetwala błękitnego są pięciokrotnie mniejsze. Powód, dla którego kałamarnice mają tak ogromne oczy owiany jest tajemnicą.

Niewykluczone, że niezwykle wrażliwy zmysł wzroku jest potrzebny, aby kałamarnice mogły dostrzec kaszaloty spermacetowe – jedyne zwierzęta, które są wystarczająco duże, aby na nie polować. W żołądkach kaszalotów często odnajduje się dzioby kałamarnic, a głowy tych wielorybów nierzadko noszą okrągłe blizny o średnicy odpowiadającej przyssawkom macek głowonogów. Nie ulega wątpliwości, że kałamarnice i kaszaloty regularnie walczą ze sobą w ciemnych głębinach oceanów.

Głowonogi, takie jak ośmiornica, kałamarnica czy mątwą, słyną ze swej inteligencji. Zaobserwowano, jak ośmiornice maskują się przed zbliżającym się wrogiem, przykrywając się muszelkami lub chowając się we wnętrzu dwóch pustych połówek kokosa. Wiele gatunków głowonogów ma niezwykle zdolność do zmiany koloru i kształtu. Pełni to funkcję kamuflującą, dopasowując się do niemal każdego środowiska, a także umożliwia komunikację z innymi osobnikami za pomocą wzorów i kształtów przesuwających się po ciele. Sfilmowano raz samicę kałamarnicy, która komunikowała spoczywającemu obok samcowi, że nie jest skłonna do kopulacji, jednocześnie zachęcając do spółkowania innego, za pomocą określonego wzoru prezentowanego po drugiej stronie ciała. Mimo że ośmiornica i kałamarnica są zaawansowanymi zwierzętami oceanicznymi, które zupełnie nie przypominają człowieka, są jednocześnie jednymi z niewielu, które mogłyby rywalizować z ssakami w zakresie zdolności intelektualnych.

Co jednak z drugą wielką grupą zwierząt bezkręgowych, reprezentowanych w prehistorycznych skałach przez przypominające kwiaty liliowce? W miarę śledzenia ich historii ewolucyjnej, stają się one coraz bardziej rozbudowane, a ich

Następna strona

Kalmar (*Sepioteuthis lessoniana*) nocą, Indonezja

